

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การออมถือได้ว่ามีบทบาทและความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ โดยการออมเป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนดความสามารถในการลงทุนและการผลิต ซึ่งจะส่งผลต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจและการสะสมทุน ที่ต้องอาศัยแหล่งเงินทุนภายในประเทศในรูปเงินออม และเงินกู้ยืมจากต่างประเทศ ซึ่งเป้าหมายของประเทศกำลังพัฒนาก็คือ การเร่งพัฒนาประเทศโดยอาศัยแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศไประยะหนึ่งแล้วรายได้ประชาชาติและการออมภายในประเทศก็จะเพิ่มขึ้นตาม มีผลทำให้ฟุ้งฟิงแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศลดลงสำหรับประเทศไทย ตั้งแต่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 จนถึงปี พ.ศ. 2542 อัตราการขยายตัวของการออมของประเทศมีค่าลดลง และเริ่มขยายตัวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ในอัตราร้อยละ 9.72 ในปี พ.ศ. 2544 ร้อยละ 0.19 และในปี พ.ศ. 2545 เป็นร้อยละ 6.91

ตารางที่ 1.1 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ ค่าใช้จ่ายในการบริโภคและการออมของประเทศ ปี ระหว่าง พ.ศ. 2538 - 2545

ปี	ผลิตภัณฑ์รวมประชาชาติ (GNP)		ค่าใช้จ่ายในการบริโภค (C)		สัดส่วนการบริโภคต่อรายได้ประชาชาติ	การออมของประเทศ	
	มูลค่า (พันล้านบาท)	อัตราการขยายตัว (%)	มูลค่า (พันล้านบาท)	อัตราการขยายตัว (%)		มูลค่า (พันล้านบาท)	อัตราการขยายตัว (%)
2538	4,118.01	-	2,225.74	-	54.05	1,492.10	-
2539	4,508.96	8.67	2,479.83	10.25	55.00	1,580.22	5.58
2540	4,609.24	2.18	2,586.83	4.14	56.13	1,564.14	-1.03
2541	4,466.40	-3.2	2,505.31	-3.26	56.09	1,470.08	-6.40
2542	4,510.64	0.98	2,595.11	3.46	57.53	1,397.70	-5.18
2543	4,846.39	6.93	2,753.63	5.76	56.82	1,548.10	9.72
2544	5,048.77	4.01	2,925.19	5.87	57.94	1,551.10	0.19
2545	5,362.36	5.85	3,082.06	5.09	57.48	1,666.20	6.91

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2548)

ในอดีตที่ผ่านมาแม้ว่ารัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญในการเร่งระดมเงินออมในประเทศ เพื่อบรรเทาปัญหาการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ช่องว่างระหว่างเงินออมกับการลงทุน แต่ดูเหมือนภาครัฐยังไม่ได้จัดเป็นนโยบายจำเป็นเร่งด่วนเท่าที่ควร เนื่องจากยังมีเงินทุนไหลเข้าจากต่างประเทศ ในปริมาณที่สูงเกินความต้องการที่จะปิดช่องว่างระหว่างเงินออมกับการลงทุน ทั้งที่เงินทุนต่างชาติเหล่านี้หวังเข้ามาทำกำไรจากอัตราดอกเบี้ยในประเทศไทยที่สูงคุ้มค่าพอ ในขณะที่ปราศจากความเสียด้านอัตราแลกเปลี่ยนที่ถูกผูกโยงไว้ด้วยระบบตะกร้าเงิน แต่อย่างไรก็ตาม การออมภาคครัวเรือนก็ยังมีสัดส่วนที่ลดลงอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา จึงนำไปสู่การพยายามผลักดันนโยบายสร้างแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นการออมภาคครัวเรือนให้เพิ่มขึ้น โดยการยกเว้นภาษีดอกเบี้ยเงินฝาก แม้ว่านโยบายดังกล่าวจะไม่ได้รับการเห็นด้วยจากกระทรวงการคลังมากนัก เนื่องจากการให้แรงจูงใจในการออมมีส่วนทำให้รัฐจัดเก็บรายได้ลดลง แต่ในที่สุดภาครัฐก็เริ่มตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อกระตุ้นการออม และได้มีมาตรการเป็นระลอกดังนี้

1. มาตรการแรกยกเว้นภาษีดอกเบี้ยสำหรับเงินฝากออมทรัพย์

เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2538 คณะรัฐมนตรีมีมติขยายวงเงินที่จะได้รับการยกเว้นภาษีดอกเบี้ย สำหรับบัญชีเงินฝากออมทรัพย์จากเดิมเฉพาะเงินได้จากดอกเบี้ยที่ไม่เกิน 10,000 บาท/ปี เป็นไม่เกิน 20,000 บาท/ปี

2. มาตรการที่สองลดภาษีดอกเบี้ยสำหรับบัญชีเงินฝากระยะยาวตามวัตถุประสงค์ของการออม (Contractual saving) คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 19 กันยายน พ.ศ.2538 ให้ปรับลดอัตราภาษีดอกเบี้ยเงินฝากประจำระยะยาว ของบุคคลธรรมดา จากอัตราร้อยละ 15 เหลือร้อยละ 10 เฉพาะบัญชีเงินฝากประจำที่มีระยะเวลาการฝากตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ที่มีวัตถุประสงค์การออมเพื่อการศึกษาหรือเพื่อการจัดหาที่อยู่อาศัย หรือเพื่อการยังชีพหลังเกษียณอายุ

3. มาตรการที่สามยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากดอกเบี้ย สำหรับเงินฝากประจำผูกพัน (Contractual saving) ที่มีระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 24 เดือนและมียอดเงินต้นไม่เกิน 600,000 บาท

ซึ่งมาตรการดังกล่าวเป็นการสร้างแรงจูงใจในการออมโดยคณะรัฐมนตรีมีมติดังกล่าว ในวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2539 คือบัญชีเงินฝากที่จะได้รับการยกเว้นภาษีนี้จะต้องมีการนำเงินเข้าฝากทุกเดือน เดือนละเท่า ๆ กันแต่ไม่เกิน 25,000 บาท/เดือน มีผลทั้งสำหรับเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์ และสหกรณ์ออมทรัพย์ (แต่ถ้าขาดการฝากหรือฝากไม่ครบตามวงเงินที่กำหนด หรือฝากล่าช้ากว่าระยะเวลาที่กำหนดรวมกันเกินสองเดือน หรือถอนเงินก่อนครบกำหนด จะหมดสิทธิ์ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับดอกเบี้ยเงินฝาก)

เงื่อนไขการฝากเงินในบัญชีประเภทนี้ที่กำหนดวงเงินขึ้นสูงไว้นั้น เนื่องจากทางกรมไม่ต้องการให้เกิดการโยกย้ายหรือแตกบัญชีเงินฝากของผู้มีเงินออมจำนวนมากอยู่แล้ว เพื่อหวังผลประโยชน์ในเรื่องของการยกเว้นภาษี ซึ่งจะส่งผลให้รัฐต้องสูญเสียรายได้ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจอาจจะไม่มีเม็ดเงินออมใหม่เข้ามามากนัก

นอกจากนี้ ยังกำหนดให้ผู้ออมเปิดบัญชีเงินฝากปลอดภาษีได้เพียง 1 บัญชีต่อเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรเท่านั้น โดยผู้ฝากเงินต้องแจ้งเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร หรือเลขบัตรประชาชนของตนต่อธนาคารหรือสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อป้องกันการแตกบัญชีเช่นเดียวกับวัตถุประสงค์ในการกำหนดวงเงินต้นขึ้นสูงเอาไว้

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาผลของแรงจูงใจที่สร้างขึ้นยังไม่เห็นชัดเจน ซึ่งส่วนหนึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทางกรมที่ว่า ระดับการออมที่อ่อนไหวต่ออัตราดอกเบี้ย จะเป็นผู้ออมรายใหญ่ ที่มีวงเงินฝากตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไป ซึ่งเป็นกลุ่มที่มักจะได้รับอัตราดอกเบี้ยที่สูงเป็นพิเศษจากธนาคารพาณิชย์อยู่แล้ว อีกทั้งทางการเองก็พยายามหลีกเลี่ยงไม่ให้กลุ่มนี้ได้รับประโยชน์เต็มที่ จากมาตรการยกเว้นภาษีดอกเบี้ยเงินฝากระยะยาว เพราะมองว่าเป็นการช่วยคนรวยให้มีรายได้มากขึ้นขณะที่ทำให้รัฐสูญเสียรายได้โดยไม่จำเป็น

หลังจากที่ธนาคารแห่งประเทศไทยมีการพิจารณายกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากดอกเบี้ยเงินฝากตามเงื่อนไขที่กำหนด (ก.ย. 2539 –ก.พ. 2540) พบว่าจำนวนบัญชีเงินฝากปลอดภาษียังไม่สูงมาก ซึ่งสาเหตุสำคัญข้อหนึ่งที่รวบรวมได้จากการสอบถามจากธนาคารพาณิชย์ก็คือ หลักเกณฑ์ที่ให้ผู้เสียภาษี 1 คนสามารถเปิดได้เพียง 1 บัญชี ในขณะที่หากเป็นบุคคลที่สมรสแล้วสามีและภรรยา สามารถเปิดได้เพียง 1 บัญชีเท่านั้น (เนื่องจากตามกฎหมาย ถือว่ารายได้ของภรรยาทุกชนิดยกเว้นรายได้จากการทำงานที่ใช้คำนวณภาษี ตาม งด. 91 จัดเป็นรายได้ของสามี) ในขณะที่พฤติกรรมของผู้ออมเงินระยะยาว จะนิยมเปิดบัญชีเงินฝากให้บุตรหลานซึ่งทำให้ผู้ที่มีบุตรหลายคนไม่ให้ความสนใจที่จะใช้บริการเงินฝากปลอดภาษี

นอกจากนี้การเปิดบัญชีเงินฝากปลอดภาษีจะสามารถดึงเม็ดเงินออมใหม่จากประชาชนได้มากนักน้อยเพียงใดนั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ยและเงื่อนไขที่ธนาคารพาณิชย์นำเสนอให้แก่ผู้ฝากว่าน่าสนใจมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับผลตอบแทนจากการออมในรูปแบบบัญชีเงินฝากประจำระยะสั้นประเภท 3 เดือน 6 เดือน และ 12 เดือน ที่มีเงื่อนไขยืดหยุ่นกว่า แต่จากการส่งเสริมบริการดังกล่าวจนกระทั่งเดือนมิ.ย. พ.ศ. 2540 พบว่า เฉพาะผู้ออมรายย่อย ที่มีวงเงินฝากต่ำกว่า 1 ล้านบาท จึงจะได้รับประโยชน์ด้วยอัตราดอกเบี้ยสุทธิที่สูงกว่าจากบริการนี้ ซึ่งผู้ออมกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ไม่อ่อนไหวต่ออัตราดอกเบี้ย แต่จะคำนึงถึงความสะดวกคล่องตัวในการเบิกถอนมากกว่า ในขณะที่กลุ่มผู้ออมรายใหญ่ ที่มีวงเงินฝากตั้งแต่ 1 ล้านบาทขึ้นไป แทบจะไม่ได้รับประโยชน์ จากอัตราดอกเบี้ยของบริการเงินฝากปลอดภาษีเลยเนื่องจากนิยมฝากประจำ

แม้ว่าธนาคารพาณิชย์จะเริ่มเห็นความสำคัญของการระดมเงินในประเทศมากขึ้น หลังจากที่เงินทุนต่างชาติไหลออก โดยหันมาเน้นการออมของภาคธุรกิจและภาครัฐเรือนในประเทศ แต่กลุ่มธุรกิจเอกชนซึ่งเคยเป็นตัวหลักในการสร้างเงินออมให้ระบบเศรษฐกิจ ก็มีผลประกอบการที่ลดลง ส่งผลให้งบการเงินของของบริษัทตกต่ำตามภาวะเศรษฐกิจในประเทศ และยังมีปัจจัยสำคัญที่กดดันให้การออมภาคครัวเรือนยังลดต่ำอย่างต่อเนื่องอีกคือ รายได้ของประชาชนลดลง เนื่องจากปัญหาการชะลอตัวของเศรษฐกิจในประเทศทำให้ภาคธุรกิจจำเป็นต้องปรับลดจำนวนแรงงาน และหรือปรับลดอัตราค่าจ้างรวมถึงภาคธุรกิจบางแห่งถึงกับต้องปิดกิจการลง นอกจากนี้แรงงานที่ยังไม่ถูกเลิกจ้างบางส่วนยังได้รับผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจในประเทศทำให้ต้องถูกตัดโบนัสหรือลดเงินเดือนลง

จากสถานการณ์ด้านเงินออมที่ลดลงในปัจจุบันนำมาซึ่งข้อสงสัยว่าหากเราไม่มีเงินหรือสภาพคล่องเพียงพอที่จะหล่อเลี้ยงระบบเศรษฐกิจ ปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับประเทศ ก็คืออาจจะไม่มีเงินออมในประเทศมากนัก ซึ่งอาจเป็นผลมาจาก

1. การชะลอตัวของเศรษฐกิจไม่เพียงทำให้ระดับการออมของภาครัฐ และธุรกิจเอกชนลดลงเท่านั้น แต่ยังมีผลไปถึงการออมภาคครัวเรือนด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อรายได้ประชาชนลดลง ในขณะที่ผลของการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนมาเป็นลอยตัวภายใต้การจัดการของธนาคารแห่งประเทศไทย ยิ่งส่งแรงกดดันต่อปัญหาเงินเฟ้อ สินค้าราคาแพง ซึ่งบั่นทอนความสามารถในการออมของประชาชนลงไปอีก ดังนั้น มาตรการจูงใจให้เกิดการออมระยะยาวจึงไม่น่าจะประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และนั่นหมายถึงระดับการออมโดยรวมของประเทศจะลดลง ในขณะที่ทางออกที่รัฐควรณรงค์ อาจจะต้องปรับเปลี่ยนจากการเพิ่มการออมมาเป็นการลดการใช้จ่าย และลดการนำเข้าสินค้าต่างประเทศแทน

2. แนวคิดในการเร่งสร้างฐานเงินออมระยะยาวในประเทศด้วยมาตรการยกเว้นภาษีดอกเบี้ย สำหรับเงินออมผูกพันระยะยาว (Contractual saving) ไม่น่าจะประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากผู้ออมส่วนใหญ่ที่มีรายได้ไม่มากนัก ก็จะไม่มั่นใจที่จะกำหนดสัดส่วนเงินออมในแต่ละเดือนที่แน่นอนลงไป ทำให้ผู้ออมกลุ่มนี้อาจเลือกออมเงินประเภทที่ไม่มีเงื่อนไขผูกมัดแม้ว่าจะได้รับอัตราดอกเบี้ยสุทธิต่ำกว่าก็ตามหรือหากจะสนใจออมเงินประเภทนี้ ก็จะจัดสรรเงินขั้นต่ำที่สุดแบ่งออมตามจำนวนเท่าที่ระบบธนาคารจะยอมรับ

ส่วนในกรณีผู้มีรายได้อ่อนข้างสูง เป็นกลุ่มที่มีอำนาจต่อรองกับสถาบันการเงินและมีโอกาสได้รับอัตราดอกเบี้ยพิเศษ อยู่แล้วโดยมีจำนวนไม่น้อยที่ได้รับอัตราดอกเบี้ยสูงยิ่งกว่าการออมแบบได้รับยกเว้นภาษีดอกเบี้ยซึ่งธนาคารส่วนใหญ่จ่ายดอกเบี้ยโดยอิงกับเงินฝากประจำ ระยะ 12 เดือน และลูกค้าบางกลุ่มอาจเลือกฝากประจำแบบ 3 เดือน 6 เดือน หรือ 12 เดือนแทน ด้วยเหตุนี้การกำหนดวงเงินฝากขั้นสูงต้องไม่เกิน 600,000 บาท/ราย โดยหวังว่าจะกีดกันคนรวยย้ายแหล่งเงินออมเพื่อรับประโยชน์ทางภาษีนั่น แทนไม่มีผลในทางปฏิบัติเลย เนื่องจากผลตอบแทนสุทธิที่ได้รับไม่จูงใจเมื่อเทียบกับการฝากเงินในแบบเดิม

ในปัจจุบันบัญชีเงินฝากปลอดภาษีก็ยังคงเป็นมาตรการการระดมเงินออมประเภทหนึ่งที่รัฐบาลนำมาใช้เพื่อส่งเสริมการออมอย่างจริงจัง โดยการยกเว้นภาษีจากดอกเบี้ยเงินฝากประจำผูกพัน (contractual saving) ซึ่งแต่ละธนาคารได้นำเสนอรูปแบบเงินฝากปลอดภาษีด้วยชื่อบริการ และเงื่อนไขพิเศษที่แตกต่างกัน แต่เงื่อนไขการฝากเงินประเภทนี้จะครอบคลุมเงื่อนไขที่สำคัญคือผู้ฝากเงินจะต้องมีการนำเงินเข้าทุกเดือน เดือนละเท่า ๆ กัน โดยมีจำนวนขั้นต่ำตั้งแต่ 500 บาท และสูงสุดไม่เกิน 25,000 บาทต่อเดือน มีระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 24 เดือน นอกจากนี้ยังกำหนดให้ผู้ออมเปิดบัญชีเงินฝากปลอดภาษีได้เพียง 1 บัญชีต่อ 1 เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร หรือ 1 เลขบัตรประชาชนเท่านั้น โดยผู้ฝากเงินต้องแจ้งเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร หรือเลขบัตรประชาชนกับธนาคารเพื่อป้องกันการแตกบัญชีและการนำเงินฝากเข้าบัญชี ถ้าขาดการฝากไม่ครบตามวงเงินที่กำหนดหรือฝากล่าช้ากว่าระยะเวลาที่กำหนดรวมกันเกินสองเดือนหรือถอนเงินก่อนกำหนดจะหมดสิทธิได้รับการยกเว้นภาษีสำหรับดอกเบี้ยเงินฝากซึ่งสามารถจำแนกรูปแบบเงินฝากปลอดภาษีของแต่ละธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยที่ให้บริการกับลูกค้าได้ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 1.2 แสดงรูปแบบเงินฝากปลอดภาษีของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

ชื่อธนาคาร	ชื่อโครงการ	ฝากต่องวด (บาท)	ระยะเวลา	อัตราดอกเบี้ย	สิทธิพิเศษ
1.ธนาคารไทยพาณิชย์ - บัญชีที่เปิดก่อน 21 มี.ค. 2550	1. โบนัส 24 เดือน	10,000 – 25,000	24 เดือน	ประจำ 12 เดือน + 0.75 %	เงินทุน การศึกษา
	2. โบนัสเพื่อการศึกษา 36 เดือน	1,000 – 10,000	36 เดือน	ประจำ 12 เดือน + 0.50 %	

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2550)

ตารางที่ 1.2 (ต่อ)

ชื่อธนาคาร	ชื่อโครงการ	ฝากต่องวด (บาท)	ระยะเวลา	อัตราดอกเบี้ย	สิทธิพิเศษ
ธนาคาร ไทยพาณิชย์ บัญชีที่เปิดหลัง 21 มี.ค. 2550	1. โบนัส 24 เดือน	10,000 – 25,000	24 เดือน	ประจำ 12 เดือน + 0.25 %	ชิงโชคทอง
	2. โบนัสเพื่อ การศึกษา 36 เดือน	1,000 – 10,000	36 เดือน	ประจำ 12 เดือน + 0.20 %	
2. ธนาคาร กรุงเทพ	1. สินมัชชะ ทรัพย์ทวี 1	1,000 – 25,000	24 เดือน	ประจำ 12 เดือน + 0.75 %	
	2. สินมัชชะ ทรัพย์ทวี 2	1,000 – 25,000	36 เดือน	ประจำ 12 เดือน + 1.0 %	
3. ธนาคาร กรุงไทย	เงินฝากกรุงไทย ทวีคูณ	1,000 – 25,000	24 เดือน	ประจำ 12 เดือน + 0.75 %	เป็น หลักประกัน ขอสินเชื่อ
4. ธนาคาร กสิกรไทย	เงินฝากทวี ทรัพย์	1,000 – 25,000	24 เดือน	ประจำ 12 เดือน + 0.75 %	ฝากครบ กำหนดจะ ได้รับ โบนัส อีก 2.50% ของดอกเบี้ย
5. ธนาคารนคร หลวงไทย	1.เงินออมปลอด ภาษี	1,500 – 25,000	24 เดือน	ฝากประจำ 3 เดือน	ฝากครบ กำหนดจะ ได้รับ โบนัส อีก 2.00% ของดอกเบี้ย
	2. เงินออม ปลอดภาษี	2,500 – 16,500	36 เดือน	ฝากประจำ 3 เดือน	ฝากครบ กำหนดจะ ได้รับ โบนัส อีก 3.00% ของดอกเบี้ย

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2550)

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) เป็นธนาคารพาณิชย์แห่งแรกในประเทศไทย เปิดดำเนินการมาแล้ว 100 ปี ในปีพ.ศ. 2550 มีบทบาทในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ ซึ่งธนาคารได้มีการพัฒนาระบบการดำเนินงาน และผลิตภัณฑ์ของธนาคาร ซึ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ธนาคารได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “เราจะเป็นธนาคารที่ลูกค้า ผู้ถือหุ้น และพนักงานเลือก” (Bank of choice for our Customers, Shareholders and Employees) โดยมีนโยบายหลักคือการมุ่งสู่ “UNIVERSAL BANK” หรือสถาบันการเงินที่ให้บริการครบวงจร โดยขยายธุรกิจและผลิตภัณฑ์ใหม่ รวมทั้งเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดและลูกค้าปัจจุบันของธนาคาร ซึ่งการเพิ่มปริมาณเงินฝากหรือเพิ่มส่วนแบ่งทางการตลาดด้านเงินฝากนั้นถือเป็นเป้าหมายหลักในการวัดผลการดำเนินงานของสาขา (KPI) นั่นเอง

ผลการดำเนินงานของธนาคาร ด้านจำนวนเงินฝากรายย่อยของสาขารวม จากฐานปริมาณเงินฝากรวม ณ 30 มิถุนายน พ.ศ.2548 จำนวน 502,434 ล้านบาท ซึ่ง ณ 30 มิถุนายน 2550 พบว่าปริมาณเงินฝากรวม มีจำนวน 639,218.03 ล้านบาท และหากพิจารณาด้านปริมาณเงินฝากปลอดภาษี โบนัสเพื่อการศึกษา 36 เดือน (Education Bonus 36 M) และ โบนัส 24 เดือน (Bonus 24 M) ซึ่งเริ่มมีบริการบัญชีประเภทนี้ตั้งแต่ ณ 30 มิถุนายน พ.ศ.2550 พบว่ามีจำนวนเงินฝากประเภทนี้เพียง 6,133.82 ล้านบาท และ 18,771.23 ล้านบาท ตามลำดับ ซึ่งนับว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับปริมาณการเจริญเติบโตด้านเงินฝากรวมของธนาคาร

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) เป็นธนาคารหนึ่งที่ตอบสนองต่อนโยบายการระดมเงินออมของรัฐ โดยได้ให้บริการเงินฝากปลอดภาษีในรูปแบบที่เรียกว่า “โบนัส 24 เดือน” (Premium Bonus) และ “โบนัสเพื่อการศึกษา 36 เดือน” (Education Bonus) ซึ่งเงินฝากแบบ โบนัส 24 เดือนได้รับสิทธิจากการยกเว้นภาษี และได้รับดอกเบี้ยเพิ่มจากเงินฝากประจำ 12 เดือน อีกร้อยละ 0.75 (บัญชีที่เปิดก่อนวันที่ 21 มี.ค.2550) หรือ เพิ่มอีกร้อยละ 0.25 (บัญชีที่เปิดหลังวันที่ 21 มี.ค.2550) และ โบนัสการศึกษา 36 เดือน มีรูปแบบที่ส่งเสริมการออมเงินเพื่ออนาคตทางการศึกษาโดยมีเงื่อนไขในการฝากเงินคล้ายๆ กับธนาคารพาณิชย์อื่นๆ แต่จะได้รับสิทธิพิเศษนอกเหนือจากการยกเว้นภาษี โดยได้รับดอกเบี้ยเพิ่มจากเงินฝากประจำ 12 เดือน อีกร้อยละ 0.50 (บัญชีที่เปิดก่อนวันที่ 21 มี.ค.2550) หรือเพิ่มอีกร้อยละ 0.20 (บัญชีที่เปิดหลังวันที่ 21 มี.ค.2550) และให้สิทธิประโยชน์คือสิทธิการชิงทุนการศึกษา ปีละ 2 ครั้ง ในเดือนเมษายนและตุลาคมของทุกปี (บัญชีที่เปิดก่อนวันที่ 21 มี.ค.2550) หรือสิทธิชิงโชคทองคำในเดือนเมษายนและตุลาคมของทุกปี (บัญชีที่เปิดหลังวันที่ 21 มี.ค.2550)

จากการให้บริการเงินฝากปลอดภาษีที่ผ่านมา พบว่ายังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าเท่าที่ควรดังจะเห็นได้จากรายงานแนวโน้มการเปิดบัญชีใหม่รายเดือน (summary deposit open account) ในปี พ.ศ.2549 ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

ทั่วประเทศ พบว่าจำนวนบัญชีและจำนวนเงินของเงินฝากปลอดภาษีมีจำนวนลดลง โดยในเดือน มกราคม มีจำนวนการเปิดบัญชีประเภทเงินฝากปลอดภาษี ถึง 60,183 บัญชี มีจำนวนเงินรวมทั้งสิ้น จำนวน 329,155,000 บาท และพบว่าการเปิดบัญชีใหม่ในแต่ละเดือนมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2549 มีจำนวนบัญชีเปิดใหม่เพียง 12,350 บัญชี จำนวนเงินรวมทั้งสิ้น จำนวน 94,318,000 บาท ดังตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.3 แสดงจำนวนบัญชีและจำนวนเงินฝากแบบปลอดภาษี ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2549

เดือน	จำนวนบัญชี		จำนวนบัญชีรวม	จำนวนเงิน		จำนวนเงินรวม (บาท)
	บัญชีเงินฝากโบนัส 36 เดือน	บัญชีเงินฝากโบนัส 24 เดือน		บัญชีเงินฝากโบนัส 36 เดือน (บาท)	บัญชีเงินฝากโบนัส 24 เดือน (บาท)	
มกราคม	45,976	14,207	60,183	88,128,500	241,026,500	329,155,000
กุมภาพันธ์	37,365	12,197	49,562	71,991,500	208,504,000	280,495,000
มีนาคม	26,572	8,791	35,363	50,437,000	146,032,000	196,469,500
เมษายน	15,270	4,960	20,230	29,477,500	80,368,000	109,845,500
พฤษภาคม	16,545	4,200	20,745	31,756,500	67,332,000	99,088,500
มิถุนายน	14,315	3,564	17,879	30,678,000	63,215,500	93,893,500
กรกฎาคม	12,793	3,308	16,101	24,488,000	55,774,000	80,262,000
สิงหาคม	16,168	3,477	19,645	29,759,000	55,997,000	85,756,000
กันยายน	15,150	3,098	18,248	27,619,000	49,641,500	77,260,500
ตุลาคม	11,912	3,600	15,512	21,791,500	67,171,500	88,963,000
พฤศจิกายน	10,018	3,338	13,356	18,492,000	64,051,500	82,543,500
ธันวาคม	8,644	3,706	12,350	16,560,000	77,758,000	94,318,000

ที่มา: ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน). ฝ่ายบริหารวัดผล กลุ่มลูกค้าบุคคล (2549)

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นสาขาธนาคารแห่งแรกในจังหวัดเชียงใหม่ เปิดดำเนินการมานานถึง 80 ปี มีกลุ่มลูกค้าจำนวนมาก และหลากหลายอาชีพ การดำเนินงานสาขาของธนาคาร ได้ดำเนินงานในรูปแบบการให้บริการเงินฝากปลอดภาษี ซึ่งจากการให้บริการเงินฝากปลอดภาษีในปี พ.ศ. 2549 พบว่า ในเดือนมีนาคม มีบัญชีเงินฝากปลอดภาษีเปิดใหม่ จำนวน 198 บัญชี คิดเป็นจำนวนเงินฝาก 195,500.00 บาท ซึ่ง

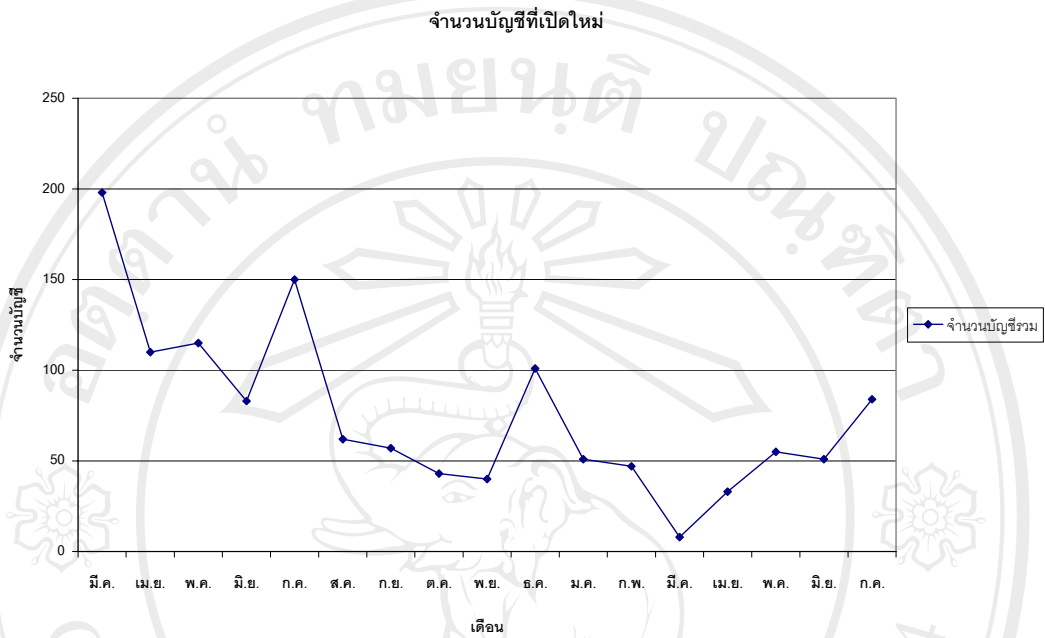

ตารางที่ 1.4 แสดงจำนวนบัญชีและจำนวนเงินฝากแบบปลอดภาษี ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาท่าแพ ตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2549 – กรกฎาคม พ.ศ.2550

เดือน	พ.ศ. 2549		พ.ศ. 2550	
	จำนวนบัญชีรวม	จำนวนเงินรวม (บาท)	จำนวนบัญชีรวม	จำนวนเงินรวม (บาท)
มกราคม	-	-	51	495,500
กุมภาพันธ์	-	-	47	298,500
มีนาคม	198	195,000	8	172,000
เมษายน	110	171,000	33	282,000
พฤษภาคม	115	763,000	55	447,500
มิถุนายน	83	684,500	51	482,500
กรกฎาคม	150	1,640,000	84	377,000
สิงหาคม	62	569,500	-	-
กันยายน	57	701,000	-	-
ตุลาคม	43	376,000	-	-
พฤศจิกายน	40	576,500	-	-
ธันวาคม	101	1,790,000	-	-

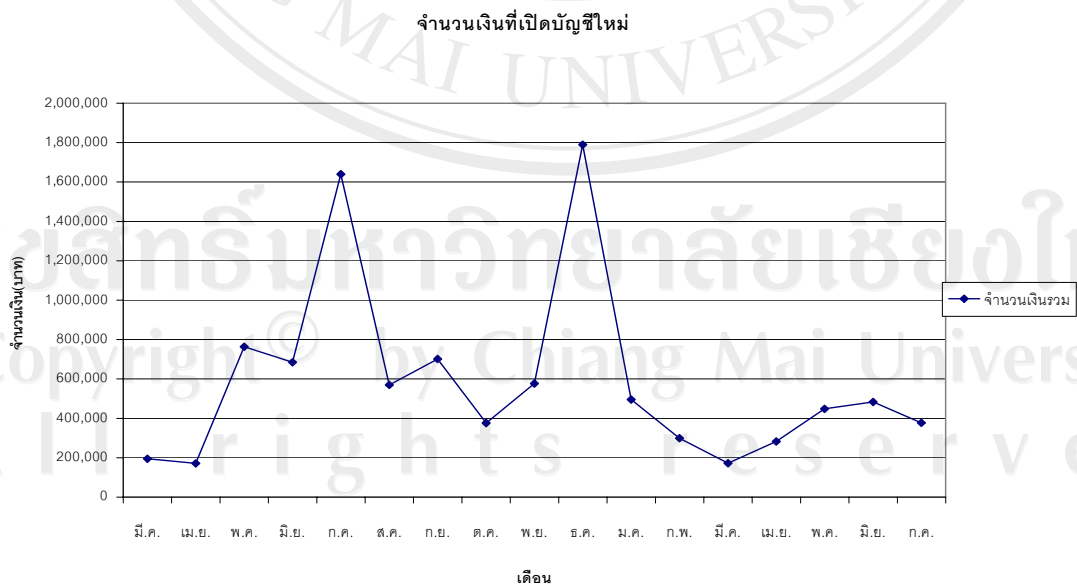
ที่มา: ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน). ฝ่ายบริหารวิッドผล กลุ่มลูกค้าบุคคล (2550)

รูปที่ 1.1 แสดงจำนวนบัญชีที่เปิดใหม่ ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาท่าแพ ตั้งแต่เดือน มีนาคม พ.ศ. 2549 – กรกฎาคม พ.ศ. 2550

ที่มา: ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน). ฝ่ายบริหารวัดผล กลุ่มลูกค้าบุคคล (2550)

รูปที่ 1.2 แสดงจำนวนเงินที่เปิดบัญชีใหม่ ของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาท่าแพ ตั้งแต่เดือน มีนาคม พ.ศ. 2549 – กรกฎาคม พ.ศ. 2550

ที่มา: ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน). ฝ่ายบริหารวัดผล กลุ่มลูกค้าบุคคล (2550)

จากตารางที่ 1.4 และรูปที่ 1.1 - 1.2 แสดงให้เห็นว่าตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2549 จำนวนบัญชีที่เปิดใหม่มีแนวโน้มลดลงและมีการเพิ่มขึ้นในเดือนกรกฎาคม ต่อมาในเดือนสิงหาคม จำนวนบัญชีที่เปิดใหม่มีแนวโน้มลดลงจนกระทั่งถึงเดือนพฤศจิกายนและเพิ่มขึ้นในเดือนธันวาคมเนื่องจากธนาคารมีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการออมช่วงปลายปี ในส่วนของจำนวนเงินที่เปิดบัญชีใหม่ก็มีแนวโน้มลดลงและมีการเพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกันซึ่งแสดงให้เห็นว่าความนิยมในการเปิดบัญชีปลอดภาษีของธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาท่าแพ ลดลงจากต้นปี พ.ศ. 2549 และในปีพ.ศ. 2550 นั้น มีจำนวนบัญชีเปิดใหม่ และจำนวนเงินรวมที่เปิดบัญชีใหม่ ต่ำกว่าเดือน ธันวาคม พ.ศ.2549 ซึ่งในเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2550 มีจำนวนการเปิดบัญชีใหม่เพียง 377,000 บาท เท่านั้น

ดังนั้นธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาท่าแพในฐานะที่เป็นสถาบันการเงินและแหล่งเงินทุนที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและหาสาเหตุการลดลงของจำนวนเงินฝากและจำนวนบัญชีเงินฝากแบบปลอดภาษีดังกล่าวซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีผู้นิยมมาใช้บริการลดลง เพื่อนำไปวางแผนกำหนดนโยบาย และปรับปรุงในการดำเนินงานให้ตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งหวังที่จะทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการเงินฝากปลอดภาษีของลูกค้าธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากเป็นสาขาที่เปิดดำเนินการมานานที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่ คือ 80 ปี มีกลุ่มลูกค้าจำนวนมากและหลากหลายอาชีพ ถือเป็นตัวแทนที่ใช้ทำการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมทางการเงินของผู้ฝาก ปัญหาและอุปสรรคในการเลือกใช้บริการ รวมทั้งความคิดเห็นของลูกค้าที่มีต่อเงินฝากเงินฝากปลอดภาษี เพื่อเป็นแนวทางสำหรับธนาคารในการนำไปใช้ปรับปรุงการบริหารด้านเงินฝาก และการบริการลูกค้า เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ธนาคารต้องการเพิ่มทั้งปริมาณเงินฝากและจำนวนบัญชีเงินฝากในอนาคตต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมกรใช้บริการเงินฝาก ของลูกค้าเงินฝากที่ใช้บริการเงินฝากแบบปลอดภาษีและเงินฝากแบบไม่ปลอดภาษีของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการเงินฝากแบบปลอดภาษีของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นของการใช้บริการเงินฝากแบบปลอดภาษีและการระดมเงินฝากแบบปลอดภาษีของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมกรใช้บริการเงินฝากของผู้ฝากเงินแบบปลอดภาษี และผู้ฝากเงินแบบไม่ปลอดภาษีเพื่อใช้ในการระดมเงินฝากของสาขา
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการใช้บริการเงินฝากปลอดภาษีและใช้บริการเงินฝากแบบไม่ปลอดภาษีของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาท่าแพ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงด้านการบริการเงินฝากของธนาคาร
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นของการใช้บริการเงินฝากปลอดภาษีและ การระดมเงินฝากปลอดภาษีของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาท่าแพ
4. เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารของสาขาในการกำหนดนโยบายระดมเงินฝากแบบปลอดภาษี การปรับปรุงและวางแผนงาน วางกลยุทธ์ทางการตลาดในด้านเงินฝากปลอดภาษีเพื่อเพิ่มปริมาณลูกค้า และเพิ่มปริมาณเงินฝากของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาท่าแพ ตามเป้าหมายเงินฝากต่อไป

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้ เลือกศึกษาทั้งผู้ที่ใช้และไม่ใช้บริการเงินฝากแบบปลอดภาษีของธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมของลูกค้า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการเงินฝาก ทั้งปัจจัยทางด้านบุคคล และปัจจัยด้านบริการของธนาคาร และศึกษาถึงปัญหาของผู้ที่ใช้และไม่ใช้บริการเงินฝากปลอดภาษีของธนาคาร

1.5 นิยามศัพท์

ธนาคารพาณิชย์ หมายถึง ธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ และหมายความรวมถึงสาขาของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ด้วยในที่นี้หมายถึงธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

เงินฝากปลอดภาษี หมายถึง เงินฝากประจำผูกพันที่มีระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 24 เดือน และไม่เกิน 96 เดือน ที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยมีเงื่อนไขในการใช้บริการเงินฝากแบบปลอดภาษี คือ ผู้เปิดบัญชีต้องเป็นบุคคลธรรมดา และจะได้รับการยกเว้นภาษีดอกเบี้ยเงินฝากเพียงบัญชีเดียว ซึ่งผู้ฝากจะต้องแจ้งเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร หรือเลขบัตรประชาชน สำหรับจำนวนเงินฝากเปิดบัญชีขั้นต่ำ 500.- บาท และสูงสุดไม่เกิน 25,000.- บาทต่อเดือน รวมยอดเงินต้นไม่เกิน 600,000.- บาท โดยที่เจ้าของบัญชีต้องนำเงินฝากทุกเดือนจำนวนเท่า ๆ กัน เดือนละครั้งเท่านั้น ตามจำนวนเงินที่เปิดบัญชีไว้และไม่รับฝากล่วงหน้า โดยห้ามถอนยอดเงินต้นและดอกเบี้ยบางส่วนหรือทั้งหมดตลอดระยะเวลาการนำฝากในกรณีที่ผิดเงื่อนไขการนำฝาก ก่อนครบกำหนดระยะเวลาการฝากตามเงื่อนไข ธนาคารจะจ่ายดอกเบี้ยในอัตราดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์พร้อมหักภาษี สำหรับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากปลอดภาษีนั้น ธนาคารพาณิชย์จะให้ดอกเบี้ยที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำร้อยละ 0.50-1.00 บาท และมีสิทธิพิเศษต่าง ๆ ควบคู่ไปในรูปแบบที่แตกต่างกัน

ดอกเบี้ยเงินฝาก หมายถึง ดอกเบี้ยเงินฝากปลอดภาษีที่ได้รับการยกเว้นภาษีที่ได้รับการยกเว้นภาษีดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 สำหรับบุคคลธรรมดาที่เกิดจากเงินฝากประจำผูกพันที่มีระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 24 เดือน ซึ่งจะต้องนำเงินฝากทุกเดือนจำนวนเท่า ๆ กันเดือนละครั้ง โดยสามารถฝากขั้นต่ำได้ 500.- บาทต่อเดือนแต่ไม่เกิน 25,000.- บาทต่อเดือน รวมยอดเงินต้นไม่เกิน 600,000.- บาท

ภาษีดอกเบี้ยเงินฝาก หัก ณ ที่จ่าย หมายถึง ภาษีดอกเบี้ยเงินฝากประจำ (3 เดือน 6 เดือน 12 เดือน หรือมากกว่า 12 เดือน) หรือภาษีดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ที่ได้รับดอกเบี้ยตั้งแต่ 20,000.- บาท ขึ้นไป ซึ่งธนาคารพาณิชย์จะหักภาษีดอกเบี้ยเงินฝาก ณ ที่จ่าย ดังนี้ คือ

- นิติบุคคล หักภาษีดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 1
- มูลนิธิ / สหกรณ์ หักภาษีดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 10
- บุคคลธรรมดา หักภาษีดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15
- วัด สถานที่ราชการ ไม่หักภาษี

การบริการเงินฝาก หมายถึง การให้บริการฝากเงินและถอนเงิน บัญชีเงินฝากประเภทฝากประจำ บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ และบัญชีเงินฝากกระแสรายวันของธนาคารพาณิชย์ของธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาท่าแพ จำกัด (มหาชน)

ธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง หมายถึง ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) สาขาท่าแพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่